

О.А. АНДРЕНКО, С.М. МОРДОВЦЕВ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ІНТЕГРАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВІ РИНКИ

У статті проаналізовано теоретико-методичну засади інтеграції банківських установ України на міжнародні фінансові ринки та перспективи його розвитку. Виявлено, що у сучасних умовах розвитку процесів глобалізації та інтернаціоналізації для українських банків набуває все більшої важливості успішна робота з фінансовими ресурсами на світових ринках. Визначено, що інтеграція банківської системи України здійснюється за трьома напрямками, а саме: регіональний, універсальний, міжнародний. Доведено, що в українській банківській системі повинно набувати актуальності надання інноваційних банківських послуг – це пов'язано з необхідністю підвищення ефективного рівня банківського обслуговування та унеможливлення зниження рівня доходності традиційних послуг банків України. Наведені основні умови розвитку міжнародної банківської діяльності у сучасному світі є наступні, а саме: стандартизація банківських послуг відповідно до європейських та світових, зростання довіри населення, а також збільшення конкурентоспроможності вітчизняних банківських послуг. Обґрунтовано, що регуляторами банківської діяльності у якості законодавчої та виконавчої влади є Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, НБУ – основний регулятор банківської діяльності, а Нацкомфінпослуг регулює небанківські фінансові установи. Проаналізовані основні зміни банківська система України внаслідок глобалізації фінансового простору. Доведено, що основними умовами для інтеграції у міжнародний банківський простір є регулювання прозорості діяльності банків спираючись на «Основні принципи ефективного банківського нагляду» Базельського комітету, запобігання відмиванню грошей, застосовуючи рекомендації групи FATF. Визначені позитивні та негативні наслідки інтеграційних процесів для банківської системи України. Наведено пропозиції та заходи щодо подальшої інтеграції банківської системи України у світовий простір. Зроблено висновок, що наведені заходи на макроекономічному рівні з боку НБУ та на мікроекономічному рівні з боку комерційних банків України будуть сприяти зростанню притоку капіталу, в тому числі, й іноземного.

Ключові слова: банківська система; банки; глобалізація; інтеграція; регулятор; фінансові ринки

Е.А. АНДРЕНКО, С.М. МОРДОВЦЕВ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИНТЕГРАЦИИ БАНКОВСКИХ УЧРЕЖДЕНИЙ УКРАИНЫ НА МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФИНАНСОВЫЕ РЫНКИ

В статье проанализированы теоретико-методические основы интеграции банковских учреждений Украины на международные финансовые рынки и перспективы его развития. Выявлено, что в современных условиях развития процессов глобализации и интернационализации для украинских банков приобретает все большую важность успешная работа с финансовыми ресурсами на мировых рынках. Определено, что интеграция банковской системы Украины осуществляется по трем направлениям, а именно: региональный, универсальный, международный. Доказано, что в украинской банковской системе должно приобретать актуальность предоставления инновационных банковских услуг – это связано с необходимостью повышения эффективного уровня банковского обслуживания и о недопущении снижения уровня доходности традиционных услуг банков Украины. Приведены основные условия развития международной банковской деятельности в современном мире являются следующие, а именно: стандартизация банковских услуг в соответствии с европейскими и мировыми, рост доверия населения, а также увеличение конкурентоспособности отечественных банковских услуг. Обосновано, что регуляторами банковской деятельности в качестве законодательной и исполнительной власти является Верховная Рада Украины, Кабинет Министров Украины, НБУ – основной регулятор банковской деятельности, Нацкомфинуслуг регулирует небанковские финансовые учреждения. Проанализированы основные изменения банковской системы Украины вследствие глобализации финансового пространства. Доказано, что основными условиями для интеграции в международный банковский пространство есть регулировка прозрачности деятельности банков опираясь на «Основные принципы эффективного банковского надзора» Базельского комитета, предотвращению отмыванию денег, применяя рекомендации группы FATF. Определены позитивные и негативные последствия интеграционных процессов для банковской системы Украины. Приведены предложения и мероприятия по дальнейшей интеграции банковской системы Украины в мировое пространство. Сделан вывод, что указанные меры на макроэкономическом уровне со стороны НБУ и на микроэкономическом уровне со стороны коммерческих банков Украины будут способствовать росту притока капитала, в том числе и иностранного.

Ключевые слова: банковская система; банки; глобализация; интеграция; регулятор; финансовые рынки

O. ANDRENKO, S. MORDOVITSEV

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASES OF INTEGRATION OF UKRAINIAN BANKING INSTITUTIONS INTO INTERNATIONAL FINANCIAL MARKETS

The article analyzes the theoretical and methodological basis for the integration of Ukrainian banking institutions into international financial markets and the prospects for its development. It is revealed that in modern conditions of development of globalization and internationalization processes, successful work with financial resources in the world markets is becoming increasingly important for Ukrainian banks. It is determined that the integration of the banking system of Ukraine is carried out in three directions, namely: regional, universal, international. It is proved that the Ukrainian banking system should become relevant to provide innovative banking services – this is due to the need to improve the effective level of banking services and to prevent a decrease in the level of profitability of traditional banking services in Ukraine. The main conditions for the development of international banking in the modern world are as follows: standardization of banking services in accordance with European and world standards, growth of public confidence, as well as increasing the competitiveness of domestic banking services. It is proved that the regulators of banking activity as legislative and Executive authorities are the Verkhovna Rada of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine, the NBU – the main regulator of banking activity, the national financial Services Committee regulates non-Bank financial institutions. The main changes in the banking system of Ukraine due to the globalization of the financial space are analyzed. It is proved that the main conditions for integration into the international banking space is to regulate the transparency of banks' activities based on the "Basic principles of effective banking supervision" of the Basel Committee on prevention of money laundering, applying the recommendations of the FATF group. Positive and negative consequences of integration processes for the banking system of Ukraine are identified. The article presents proposals and measures for further integration of the banking system of Ukraine into the world space. It is concluded that these measures at the macro-economic level by the NBU and at the micro-economic level by commercial banks of Ukraine will contribute to the growth of capital inflows, including foreign ones.

Keywords: banking system; banks; globalization; integration; regulator; financial markets

Вступ. Спрямованість банків України на вихід на міжнародні ринки фінансових послуг вносить значні зміни до розвитку її економіки і, що особливо важливо, до фінансової сфери. Вони мають вагомий вплив на комплексний розвиток банківської системи, яка є головною ланкою фінансового та кредитно-депозитного ринку України. Вплив інтеграційних процесів на фінансовий сектор економіки України здійснюється збільшенням кількості іноземних банків, необхідністю впровадження норм банківського законодавства, які використовуються в ЄС та на світовому ринку, та європейських методів ведення банківського бізнесу у практику банків України.

Постановка задачі. У сучасних умовах розвитку процесів глобалізації та інтернаціоналізації для українських банків набувають все більшої важливості фінансові посередники, які забезпечують фінансовими ресурсами учасників міжнародних відносин. Для виходу на більш привабливі ринки фінансових послуг, українські банківські установи окрім загальноприйнятих банківських послуг починають пропонувати й більш інноваційні види послуг: лізинг, факторинг, інформаційне забезпечення, випуск пластикових карток тощо. Все це обумовлює актуальність обраної теми і доцільність проведення досліджень по розробці та оновленню теоретико-методичної бази інтеграції банківських установ України на міжнародні фінансові ринки.

Мета роботи. Метою статті є формування теоретико-методичної основи для успішної інтеграції банківських установ України на міжнародні фінансові ринки та перспективи його розвитку.

Аналіз основних досягнень і літератури. Розвиток інтеграційних процесів європейських банківських установ розпочався через інтернаціоналізації банківської діяльності, яка стала розвиватися більш інтенсивно у другій половині ХХ століття.

Вагомий внесок у дослідження проблематики інтеграції банків на міжнародні ринки, визначення джерел його походження, зробили такі вчені-економісти як

Левченко Д.О. [1], Кузнєцова, Л.В. [2], Савелко С.О. [3], Внукова Н.М. [4], Гуревич М.М. [5], Колмикова І.О. [5], Чікіта І.Б. [6] Коваленко В.В. [8], Вербицька Я.Є. [8], Сторонянська І.З. [9], Музика І.С. [9], Брітченко І.Г. [10], Лаптев С.М. [10], Денисенко М.П. [11], Кабанов В.Г. [11], Любунь О.С. [11], Рисін В.В. [12]. Цими вченими розроблено теоретичну базу для визначення сутності зовнішньоекономічної діяльності банківських установ та їх інтеграції у світовий фінансовий простір. Але зараз набуває нагальної необхідності уточнення теоретико-методичних аспектів визначення зовнішньоекономічних інтеграційних процесів банківських установ у сучасних умовах України та надання рекомендацій по їх ефективному впровадженню.

Викладення основного матеріалу дослідження.

По-перше слід відзначити, що основними причинами інтернаціоналізації банківської діяльності України є:

1) Необхідність виходу на іноземні ринки за своїми постійними клієнтами, шляхом відкриття там філії та відділення.

2) Значна конкуренція на своїх вітчизняних ринках змушує розширювати свою діяльність на іноземних ринках, де конкуренція може бути слабшою або їх послуги більш затребувані.

3) Можливість використовувати власні продукти за відносно низьку вартість.

4) Стратегія розвитку України передбачає розширення світових ринково-фінансових взаємозв'язків.

5) Можливість позичати капітал там, де він був найдешевший та доступніший [1].

Глобалізації впливає на зростання конкуренції у різних сферах діяльності, у тому числі у фінансовому секторі. Важливим напрямком дослідження є визначення основних недоліків українського ринку банківських послуг та можливих інструментів подолання цих недоліків для забезпечення інтеграційних процесів на ринку банківських послуг України [2, с. 294-296]. Інтеграційні процеси банківської системи передбачають собою декілька напрямів інтеграцій (рис. 1).

Рисунок 1 – Розвиток інтеграційних процесів в банківській системі України

З рисунку 1 видно, що інтеграція банківської системи України здійснюється за трьома напрямками:

Перший напрям – регіональний – утворення консорціумів, холдингів, участь у промислових група.

Другий напрям – універсальний – співпраця всіх фінансових установ між собою у страховій, кредитній, лізинговій та колекторній сфері.

Третій напрям – міжнародний – інтеграція банківського простору зі сторони банків виглядає як утворення кореспондентських відносин з іноземними банками, операції з нерезидентами та банками нерезидентами, залучення іноземного капіталу банками. Як регулятор грошової політики та банківської системи НБУ на своєму рівні співпрацює з міжнародними фінансовими організаціями та приймає участь у міжнародних банківських структурах [2].

Треба зауважити, що ефективне функціонування ринку банківських послуг повинно забезпечувати задоволення потреб у банківському обслуговуванні:

- населення, шляхом підвищення його життєвого рівня за допомогою, наприклад, споживчих кредитів,
- малий (середній) бізнес, шляхом його кредитування на вигідних для обох сторін умовах.

Відзначимо, що, в останні роки банки Європи витрачають значні кошти на інноваційну діяльність, а саме: оптимізацію та адаптацію мереж розподілу і збуту банківських продуктів та послуг згідно з новими потребами клієнтів.

Отже, в українській банківській системі повинно набувати актуальності надання інноваційних банківських послуг. Цю ситуацію можна пов'язати з необхідністю підвищення ефективного рівня банківського обслуговування та унеможливлення зниження рівня доходності традиційних послуг банків України. Як вважає Внукова Н.М., запровадження та надання нетрадиційних та інноваційних банківських послуг у перспективі забезпечить підвищення ефективності діяльності банків та високий рівень конкурентоспроможності вітчизняного ринку банківських послуг [4, с. 122-126].

Умови інтеграції українських банків у європейський та світовий простір у сучасний період їх розвитку зображено на рисунку 2.

Як ми бачимо з рисунку 2, основними умовами розвитку міжнародної банківської діяльності у сучасному світі є наступні, а саме: стандартизація банківських послуг відповідно до європейських та світових, зростання довіри населення, а також збільшення конкурентоспроможності вітчизняних банківських послуг. Треба зазначити, що регуляторами банківської діяльності у якості законодавчої та виконавчої влади є Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, НБУ – основний регулятор банківської діяльності, а Нацкомфінпослуг регулює небанківські фінансові установи.

Рисунок 2 – Умови інтеграції українських банків у європейський та світовий простір

Для розвитку інтеграційного процесу важливе регулювання нормативної бази, за допомогою якої буде відбуватися якісний контроль банківських установ, використання нових технологій та методів надання банківських послуг та базування на міжнародну банківську діяльність закордонних банків [4].

Основними проблемами на шляху до інтеграції банківських послуг у міжнародний простір є їх обмеженість, недорозвиненість, нестабільність банківської системи, відсутність довіри, низька якість надання послуг, непрозорість діяльності банків [5, с. 82-84].

Банківська система станом на 2020 рік зазнає величезного впливу внаслідок глобалізації фінансового простору. Внаслідок цього в банківській системі відбуваються наступні зміни:

- зростання попиту на послуги банківських установ через розвиток транснаціональних корпорацій та їх філій за межами, які знаходяться за межами країни базування, а також урізноманітнення послуг;

- модифікація стратегічних напрямків розвитку банків, що обумовлено орієнтацією не тільки на вітчизняну економіку, а й на зміни в економічній ситуації у світі загалом;

- уніфікаційні процеси на усьому фінансовому секторі економіки різних країн як при роботі на внутрішньому, так й міжнародному ринках;

- неможливість ситуації, коли національна економіка залишається повністю закритою від іноземного капіталу, оскільки банківський установи жадають створення все більшої кількості філій за кордоном, що призводить до посилення конкуренції між ними;

- зростання частки наукомістких та інноваційних галузей в економіці, що призводить до ситуації, коли їх інвестування та кредитування має все більш низьку прибутковість та більш тривалий термін їх повернення та окупності;

- підвищення та удосконалення рівня інформаційного та комп'ютерного забезпечення роботи банківських установ [5, с. 182-184].

Необхідність виходу на міжнародні ринки фінансових послуг підштовхують великі банківські установи України до прискореного створення закордонної мережі філій, дочірніх організацій, а також підсилюють їхній зв'язок з банківським капіталом інших країн. Зростання міжнародного ринку капіталу, розширення банківської діяльності, активізація міжнародного руху банківського капіталу зумовлює інтернаціоналізацію капіталу, а, отже, взаємопереплетіння та об'єднання різних форм національного та інтернаціонального фінансового капіталу для одержання додаткових прибутків. Інтернаціоналізація капіталу відбувається передусім внаслідок міжнародного злиття, поглинання та створення великих транснаціональних банків (далі ТНБ) [6, с. 142-147].

ТНБ – це великі банківські установи, які мають широку та розгалужену та тісно інтегровану систему закордонних філій та підрозділів, що контролюють світовий фінансовий ринок [7].

Коваленко В. В., Вербицька Я. Є. наголошують, що існують 4 групи банків, які виконують міжнародні операції.

1 ГРУПА – належать банки, які мають лише одну закордонну філію і в ній є незначна частка активів та прибутків.

2 ГРУПА – належать ті банки міжнародні філії яких приносять до 10 % прибутку. Дані філії підпорядковані материнському банку і не мають статусу самостійного.

3 ГРУПА – належать транснаціональні банківські угруповання. Їх прибуток від операцій на міжнародному ринку фінансових послуг становить 25-35% загального прибутку банку.

4 ГРУПА – належать глобальні банки, які діють на ринках банківських послуг багатьох держав і їх головною метою є отримання прибутку від того типу послуг, що існує на тому чи іншому ринку [8].

Також Коваленко В.В., Вербицька Я. . зазначають, що банки не можуть відразу стати міжнародними. Вони поступово розвиваються, маючи на початку лише деякі риси міжнародних банківських операцій поступово підвищують свою конкурентоспроможність та набувають статусу транснаціонального банку [8, с. 35-37].

Відзначимо, на думку Сторонянської І. З. та Музики І. С. після ратифікації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом утворилися позитивні можливості для розвитку економіки, які характеризуються більш широким доступом до інвестиційних ресурсів західних інвесторів; розширенням доступу до кредитних ресурсів населення та суб'єктів реальної економіки; впровадженням нових стандартів корпоративного управління та обслуговування клієнтів; формуванням прозорих, якісних і позбавлених корупції схем діяльності банківських установ, відносин між банківською установою та споживачем її послуг; впровадженням новітніх банківських продуктів і технологій ведення банківської діяльності [9].

Отже, передумови до інтеграції банківської системи України до міжнародного (особливо європейського) простору закладені, але зараз момент існують наступні проблеми, а саме: нераціональна територіальна структура та незбалансованість регіонального розвитку, тобто високий рівень зосередження банків та їх активів у найбільших містах України та відсталість банківського сектору в інших регіонах [9].

Таким чином, більшість вчених-економістів характеризують ринок банківських послуг наявністю таких проблем, як відсутність довіри до банків з боку фізичних осіб, особливо після фінансової кризи 2008 р., 2014 р. та теперішньої глибокої кризи 2020 р., недостатня прозорість діяльності банківських установ; незбалансованість регіонального розвитку ринку банківських послуг.

Банки України мають набагато меншу капіталізацію (порядку тисячі разів) ніж міжнародні банки, що не дозволяє їм активно надавати великі позики. Також, фондові біржі України не є ефективним заходом для залучення коштів та випуску цінних

паперів банками. Наявність валютних, кредитних та процентних ризиків також поживляє конкурентоспроможність у порівнянні з європейськими та міжнародними банками. Відкриття іноземних філій банків на території інших держав також є практично нездійсненим. Суттєвою проблемою, яка постає на шляху до інтеграції українських банків є те, що рейтингові вітчизняні системи банків не визнаються в Європі [10].

Таким чином, враховуючи вищезазначені проблеми, основними умовами для інтеграції у міжнародний банківський простір є регулювання прозорості діяльності банків спираючись на «Основні принципи ефективного банківського нагляду» Базельського комітету, запобіганню відмиванню грошей, застосовуючи рекомендації групи FATF. Дані принципи не є обов'язковими до виконання, але вони можуть допомагати стандартизувати банківську діяльність і набувають статусу глобальних і загальнозживаних.

Проблему обмеженості ресурсів вітчизняних банківських установ може бути вирішено шляхом виходу банків на міжнародний міжбанківський ринок, за допомогою залучення коштів від всесвітніх фінансових організацій до НБУ, для їх розподілу між комерційними банками, а також для стимулювання розвитку утворення філій іноземних банків в Україні [10].

Приведемо приклад. Угода про Асоціацію з ЄС спричинила до появи низки переваг та недоліків для банківської системи України (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Позитивні та негативні наслідки інтеграційних процесів для банківської системи України

Позитивні наслідки	Негативні наслідки
Зростання інвестиційної привабливості	Посилення нерівноправної конкуренції
Зниження ціни на кредитні ресурси	Поширення ролі іноземних банків, які здатні впливати на кредитну політику держави
Імплементация стандартів з банківського обслуговування	Нерівномірність розвитку реального та фінансового секторів
Підвищення прозорості діяльності комерційних банків	Зростання валютних дисбалансів у структурі активів та пасивів банку
Перехід до нових банківських продуктів та особливостей обслуговування	Наявність циклічності розвитку фінансової системи

На рівні окремого комерційного банку України інтеграція до міжнародного простору означає, перш за все, аналіз внутрішніх потреб і можливостей банку, й, що важливо, можливість підтримання своєї зарубіжної філії. З метою відкриття іноземних філій необхідна наявність вільних ресурсів у банку, усесторонній аналіз законодавства іноземної країни, у якій планується відкриття філії, а також дослідження умов її відкриття та пошук можливостей до входу на міжнародний ринок банківських послуг [11].

Варто також відзначити, що відповідно до теперішнього етапу еволюції міжнародного ринку банківських послуг характерними є такі особливості, а саме:

– універсалізація діяльності банківських установ;

– лібералізація державного сектору регулювання банківської сфери;

– розширення сфери територіальної діяльності банків;

– посилення конкуренції на ринку між банками і небанківськими фінансово-кредитними установами;

– розширення асортименту банківських послуг спрямовано, по-перше, на підвищення якості обслуговування клієнтів, а по-друге – диверсифікацію прибуткових статей банку, що дає змогу отримувати дохід навіть при змінах ринкової кон'юнктури та падінні попиту на окремі види послуг [12].

Отже, становлення сучасної світової банківської системи – це результат тривалої концентрації й централізації банківського капіталу, а міжнародні банки стали інституційною основою переливу капіталів, яка зазнала еволюційних змін у процесі збагачення форм і видів міжнародних економічних відносин.

Для подальшої інтеграції банківської системи України у світовий простір рекомендовано стабілізація банківської системи, шляхом припинення активності банків з непрозорою діяльністю, підвищення рівня довіри населення до банківських продуктів, вихід на новий рівень якості обслуговування клієнтів та застосування нетрадиційних, нових методів зовнішньоекономічної діяльності банків, спираючись на досвід комерційних банків Європи. Ці заходи на макроекономічному рівні з боку НБУ та на мікроекономічному рівні з боку комерційних банків України будуть сприяти зростанню притоку капіталу,

в тому числі, й іноземного.

Висновки. У ході проведеного дослідження теоретико-методичні основи інтеграції банківських установ України на міжнародні фінансові ринки було:

1) уточнено види та напрямки розвиток інтеграційних процесів в банківській системі України та обґрунтовано, що інтеграційні процеси банківської системи представляють три напрями інтеграції;

2) визначено, що основними умовами розвитку міжнародної банківської діяльності у сучасному світі є стандартизація банківських послуг відповідно до європейських та світових, зростання довіри населення, а також збільшення конкурентоспроможності вітчизняних банківських послуг. Регуляторами банківської діяльності є Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, у якості законодавчої та виконавчої владі, НБУ, як основний

регулятор банківської діяльності, Нацкомфінпослуг як організація, що регулює небанківські фінансові установи;

3) проаналізовано позитивні та негативні наслідки інтеграційних процесів для банківської системи України на прикладі Угоди про Асоціацію з ЄС;

4) наведено пропозиції та заходи щодо подальшої інтеграції банківської системи України у світовий простір, а саме: припинення активності банків з непрозорою діяльністю, підвищення рівня довіри населення до банківських продуктів, вихід на новий рівень якості обслуговування клієнтів та застосування нетрадиційних, нових методів зовнішньоекономічної діяльності банків, спираючись на досвід комерційних банків Європи. Таким чином, наведені заходи на макроекономічному рівні з боку НБУ та на мікроекономічному рівні з боку комерційних банків України будуть сприяти зростанню притоку капіталу, в тому числі, й іноземного.

Список літератури

1. Левченко Д.О. Вдосконалення банківської діяльності в контексті особливостей функціонування банківських систем європейських країн. *Наукові записки*. 2012. №12. С. 166–172
2. Кузнєцова, Л.В. Вплив фінансової глобалізації, інтернаціоналізації та інтеграції на розвиток банківської системи України. *Менеджмент та підприємництво України: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2008. С. 294–299
3. Савелко С.О. Досвід та особливості функціонування банківських систем європейських країн. *Ефективна економіка*. 2011. № 8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_8_4 (дата звернення: 30.03.2020)
4. *Розвиток ринків фінансових послуг в умовах європейської інтеграції* / наук. ред. та кер. кол. авт. д-р екон. наук, проф. Н.М. Внукова. Харків. ТО Ексклюзив, 2014. 218 с.
5. Гуревич М.М., Колмикова І.О. Банківська система України: шляхи удосконалення в контексті євроінтеграційних процесів. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2011. № 33. С. 82–84.
6. Чікіта І. Б. Дослідження фінансової глобалізації та її впливу на банківський сектор економіки. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. 2014. Вип. 45. С. 141–147.
7. *Транснаціональні банки та їх роль у міжнародній економіці* URL: <http://ebib.pp.ua/transnatsionalnyie-banki-rol-mejdunarodnoy-14414.html>. (дата звернення: 30.03.2020)
8. Коваленко В.В., Вербицька Я.Є. Конкуреноспроможність банків України в умовах економічної глобалізації. *International Scientific and Practical Conference "World Science"*. 2016. № 1(50). С. 35-38
9. Сторонянська І.З., Музика І.С. Перспективи та ризики для банківської системи України в контексті інтеграційних процесів. *Стратегічні пріоритети*. 2013. № 3.С. 30-37. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spra_2013_3_6 (дата звернення: 30.03.2020)
10. Брітченко І.Г. *Конкуренційні переваги комерційних банків України в умовах євроінтеграції*. URL: http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/sites/default/files/zbornik.pdf. (дата звернення: 30.03.2020)
11. Лаптев С.М., Денисенко М.П., Кабанов В.Г., Любунь О.С. *Банківська діяльність (вітчизняний та зарубіжний досвід)*. Київ. Професіонал, 2014. 320 с.
12. Рісін В.В. Реалізація ресурсної політики банків в умовах фінансової нестабільності. Київ. УБС НБУ, 2012. 390 с.

References (transliterated)

1. Levchenko D. Vdoskonalennia bankivskoi diialnosti v konteksti osoblyvostei funktsionuvannia bankivskykh system yevropeiskykh krain [Improvement of banking activity in the context of features of functioning of banking systems of European countries]. *Naukovi zapysky* [Scientific notes]. 2012. no №12. pp. 166–172
2. Kuznietsova L. Vplyv finansovoi hlobalizatsii, internatsionalizatsii ta intehtatsii na rozvytok bankivskoi systemy Ukrainy [Impact of financial globalization, internationalization and integration on the development of the banking system in Ukraine]. *Menedzhment ta pidpriemnytstvo Ukrainy: etapy stanovlennia i problemy rozvytku* [Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and problems of development]. 2008. pp. 294–299
3. Savelko S. Dosvid ta osoblyvosti funktsionuvannia bankivskykh system yevropeiskykh krain [Experience and features of functioning of banking systems of European countries]. *Efektivna ekonomika* [Efficient economy] Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_8_4 (accessed: 30.03.2020)
4. Vnukova N. *Rozvytok rynkiv finansovykh posluh v umovakh yevropeiskoi intehtatsii* [Development of financial services markets in the context of European integration]. Kharkov, TO Ekskluziv. 2014. 218 p.
5. Hurevych M., Kolmykova I. Bankivska systema Ukrainy: shliakhy udoskonalennia v konteksti yevrointehtatsiinykh protsesiv [Banking system of Ukraine: ways of improvement in the context of European integration processes]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti* [Bulletin of transport and industry Economics]. 2011. vol. 33. pp. 82–84.
6. Chikita I. Doslidzhennia finansovoi hlobalizatsii ta yii vplyvu na bankivskiy sektor ekonomiky [Research of financial globalization and its impact on the banking sector of the economy]. *Visnyk Lvivskoi komertsiiinoi akademii. Seriya ekonomichna* [Research of financial globalization and its impact on the banking sector of the economy. Bulletin of the Lviv commercial Academy. Economic series]. 2014. vol. 45. pp. 141–147.
7. *Transnatsionalni banky ta yikh rol u mizhnarodnii ekonomitsii* [Transnational banks and their role in the international economy] Available at: <http://ebib.pp.ua/transnatsionalnyie-banki-rol-mejdunarodnoy-14414.html>. (accessed: 30.03.2020)
8. Kovalenko V.V., Verbytska Ya.E. Konkurentospromozhnist bankiv Ukrainy v umovakh ekonomichnoi hlobalizatsii [Competitiveness of Ukrainian banks in the conditions of economic globalization]. *International Scientific and Practical Conference "World Science"*. 2016. vol. 1(50). pp. 35-38
9. Storonianska I., Muzyka I. Perspektyvy ta ryzyky dlia bankivskoi systemy Ukrainy v konteksti intehtatsiinykh protsesiv [Prospects and risks for the Ukrainian banking system in the context of integration processes]. *Stratehichni priorytety* [Strategic priority]. 2013. vol. 3. pp. 30-37. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/spra_2013_3_6 (accessed: 30.03.2020)
10. Britchenko I. *Konkurentni perevahy komertsiiynykh bankiv Ukrainy v umovakh yevrointehtatsii* [Competitive advantages of commercial banks in Ukraine in the context of European integration]. Available at: http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/sites/default/files/zbornik.pdf. (accessed: 30.03.2020)
11. Laptiev S., Denysenko M., Kabanov V., Liubun O. *Bankivska diialnist (vitchyzniani ta zarubizhnyi dosvid)* [Banking (domestic and foreign experience)]. Kiev, Profesional. 2014. 320 p.
Rysin V. *Realizatsiia resursnoi polityky bankiv v umovakh finansovoi nestabilnosti* [Implementation of banks' resource policy in conditions of financial instability]. Kiev, BS NBU, 2012. 390 p.

Надійшла (received) 23.06.2020

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Андренко Олена Анатоліївна (Андренко Елена Анатольевна, Andrenko Olena) – кандидат економічних наук, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, доцент кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку та аудиту; м. Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1414-5916>

Мордовцев Сергій Михайлович (Мордовцев Сергей Михайлович, Mordovtsev Sergey) – кандидат технічних наук, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, доцент кафедри вищої математики, м. Харків, Україна; ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3640-515X>